

UTCÁK, TEREK, SZÍNES CERUZÁK

Musha szeme körül kék és lila foltok vannak. Azt mondja, csak elesett. Kikapja a kezemből a zöld ceruzát és színez tovább, csöndben, lehajtott fejjel, hogy ne lássuk, ne kérdezzük. Marah szép ruhákat hord. Mindig tiszta az arca, a haja gondosan fejkendővel eltakarva. A szülei meghívják teára, elfogadjuk. A másfélszobás lakásban hullik a vakolat, körben ülünk a földre rakott matrakon. Később vacsora is van, képtelenség visszatartani. Az ajtó egy falra szögelt takaró.

Huszonöt gyerekünk van, huszonötféle megközelítés ugyanahhoz a nehezen körülrajzolható, sötétvörös történethez, ami egy Sz kezdőbetűs országban zajlik. Gaziantep, ahol élek, hatvan kilométerre fekszik a szír határtól. Ez az első nagyváros, amit a háború elől menekülők elérnek.

Nyár óta itt végzek önkéntes munkát, erre az Európai Önkéntes Szolgálat (EVS) adta meg a lehetőséget. Olasz, ukrán, török, bosnyák, örmény, grúz és szír társaimmal azt a célt tűztük magunk elé, hogy összegyűjtjük és foglalkozunk azokkal a szír gyerekekkel, akik nagyrészt az utcán lézengenek, iskolába nem járhatnak, mert nincs elég férőhely, meg amúgy sincs idejük rá. Sokan közülük dolgoznak, van aki krumplit pucol egy kifőzdében, négyen testvérek kenyeret árulnak, más levágott haját söpör egy férfifodrászatban, és így tovább.

A munkába később csatlakozom be, mivel a nyári időszak után két hónapot Pécsen töltöttem. Mire visszaérek, a barátaim újságolják a nagy hírt, hogy találtak valami hihetlent, ezt látnom kell. Az első hónapokban az utcán tartjuk a foglalkozásokat. Énekelünk, játszunk, színezzük, kézműveskedünk. A gyerekek pedig csak jönnek és jönnek, és már nagyon hidegek a délutánok, hiába ugrálunk sokat, és gyorsan sötétedik. Segítséget egy arab információs központtól kapunk; egy fél tanterem nagyságú szobát színes párnákkal, hetente öt délutánra. Az egyesületünk ekkor még nem hisz bennünk, így a foglalkozásokat a napi teendők után (gyermekonkológia, általános iskola, árvaház) után tartjuk meg, estefelé. A szükséges anyagokat, papírt, ceruzákat, fénymásolást egyedül oldjuk meg, a barátaimmal spórolunk rá pénzt.

A színes ceruzák, zsírkréták állandó fogyóeszközök. Egyik gyereknek sincsenek színes ceruzái otthon, ezért hiába nem szabad, gyűjtik zsebbe, cipőbe, pólóba, akárhova. Az első színezős házi feladatot egyikőjük sem oldja meg. Gyúrótt, fekete-fehér Micimackókat kapunk vissza.

Nem tudok arabul, ők nem tudnak angolul. Az egyetlen mód, hogy megértsük egymást, az gesz-

tusok, hanglejtések, és a dalok, amiket együtt tanulunk meg. Sokszor beszélnek hozzájuk magyarul. Jó lenne tudni, vajon érzik-e a különbséget. Én érzem.

A kerület elkezdett figyelni ránk. Végre sikerül angol-arab tolmácsot is találnunk, így elfogadjuk az első teameghívást két kislányhoz. A lakások ugyanolyanok; egy-két szoba, a nagyobbban körbe matracok és takarók. A szoba közepén egy régifajta kályha, amit főzésre is használnak. A falak mindig üresek. Személyes holmik sosem látnak, ezen sokszor eltöprengek. Ennyire nincsen semmijük? Vagy ennyire biztosak abban, hogy ez csak egy átmeneti állapot, pár hónap? Néhány családnál a vécé a belső udvarban van, máshol szerencsére a lakáson belül. Az ablakok szigetelése rossz, ennek megoldására eddig kartonpapírt, ragasztószalagot és rongyokat láttam. Általában így laknak együtt; nagyszülők, szülők, gyerekek, mindenki ugyanabban a szobában. Ha a régi lakásunkat látnátok, az gyönyörű, tágas, mondják, de most ez van, talán hamarosan visszamehetünk, insha'allah. Isszuk a túlcukros teát, nehéz mit mondani, bólogatunk, igen, insha'allah, reméljük.

Későbbi látogatások során már elkezdünk száraz élelmiszert, ruhákat, tisztálkodási szereket adni a családoknak. Szinte napi kapcsolat alakul ki, ismerem a kerületnek majdnem az összes utcáját, tudom az összes gyerekünk lakhelyét, körülményeit, szüleit. Egy hete két új kerületből is jönnek gyerekek.

A napok rutinszerűen állnak be. A gyerekek százszor nem hallgatnak ránk, százszor tesznek rosszat, de ugyanannyiszor kapunk ölelést, mosolyt. Ahogy mindig, csak ők valamivel vadabbak, de nem csodálkozom. Sajnos a mai napig gyakran látom őket verekedni, még a lányok is odarúgnak a másiknak. Persze a környék, az „aki erőszakosabb, az nyer” légkör erre neveli őket. A mi foglalkozásunk ehhez képest csak egy háromórás buborék.

A napok túl rutinszerűek lettek, frissítésre van szükségem. Ekkor csatlakozom be tíz napra ahhoz az önkéntescsoporthoz, akik Athénban segítenek. Görög, magyar, brit önkéntesek, szervezeti háttér nélkül, sok lelkes és tennivágyó ember összefogása, ami Athénban történik. A magyar részről rendszeresen érkezik utánpótlás a „Segítsünk együtt” csoporttól, aminek fő profilja a budapesti hajléktalanok, rászorulóknak segítése, nemrég kiegészülve a menekültekkel is.

Az athéni önkéntesek egy többemeletes épületben családokat szállásolnak el, ruhát gyűjtenek, ételt adnak a benn lakóknak, és azoknak, akik a

tereken és utcákon töltenek néhány napot, amíg továbbindulnak Makedónia felé. Ahogy a török projekt, ez is a semmiből épült fel. Mindig elcsodálkozom, mire képes egy maréknyi elszánt ember mások által képtelenségnek titulált elhatározása. Az átlagéletkorunk húsz és harminc év között van; mindenhol én vagyok a legfiatalabb.

Naponta háromszáz adag ételt készítünk, és visszük esténként a terekre, utcákra. Néhány nap elteltével sok menekült már megismer, fejbiccentéssel üdvözlnek, ha napközben átvágok a téren, jó reggelt kívánnak, mosolyognak, vagy az esti ételosztásnál megkérdezik, hogy vagyunk, és ti hogy vagytok, rendben, válaszolják, csak kicsit hűvös van. Látom érkezni a fiút, aki pár napja törött, vérző orral jött oda hozzám segítséget kérni, a középkorú férfit, akit éjszaka a padon találtunk meg összeverve, mert el akarták lopni a mobilját. Sosem félek, sosem érzem, hogy bántani akaróknak, vagy hogy nem vagyunk biztonságban. Ugyanabban az Istenben hiszünk, csak más úton, ugyanúgy csak élni akarunk, ugyanúgy alig fogjuk fel, ami körülvesz minket.

Egyetlen olyan emlékem van, ami kísért. Már eldöntöttem, hogy elfelejteni nem akarom, már hozzám tartozik, elvakarni ezerszer lehet, mint az anyajegy, visszafelé, az anyém. Egyik este nem érkezik meg a busz, ami a menekülteket a határ felé viszi. Ahogy befordulunk a saroknál, a járdán körülbelül száz ember didereg. Takarókba bugyolálva gyerekek, még járnak sem tudók, nők, férfiak, mindenféle nemzetség. Néma csöndben gubbasztanak, senki sem szól. Csak ülnek-feksznek a hideg földön, a semmibe meredt tekintetekkel. A szemek üresek, az arcok a hidegtől összerándulva. A tény, hogy ugyanazt az arckifejezést, rezignáltságot látom kisgyerekek és felnőttek arcán, kiszorít minden mást a fejemből. Csak ácsorgunk, három nagy Ikeás szatyornyi szendvicssel. Nekiállunk osztani, félünk, hogy tolongás lesz. De senki sem áll fel. Kezek nyúlnak felénk, csöndben, adjuk az ételt, bólintanak. Az első sorban valaki olyannyira bele van burkolva a takaróba, hogy csak az álla és az ujjai látszanak ki. Az ujjak lassan kibontják a nejlonzacskót, majd az áll mozogni kezd, rágni.

Csönd van, kibírhatatlan. Kiosztunk mindent. Érzem, hogy nem elég. Itt semmi sem elég. Az összes fotósnak megtiltjuk, hogy képek készüljenek. Ezt sosem mutatjuk meg senkinek, ezt nem szabad.

Ételosztás után gyakran viszünk hálósákokat, meleg ruhát. Akit kinn találunk, annak adunk, görög hajléktalannak és menekültnek ugyanúgy. Munka után pedig táncolunk, hülyéskedünk a csapattársaimmal a „főhadiszálláson”, az épületben, ahol a családokat szállásoljuk el. A nappali közös helyiség, így gyakran megesik, hogy menekültek tanítanak nekünk különböző egzotikus

táncokat. Minden napra úgy emlékszem, mint egy gyorsan emelkedő majd zuhanó hintára: a vicces, szép emlékek, a barátságok, és a szomorú érzés, a reménytelenség, hogy bizony nem lehet többnek, csak háromszáz embernek adni ételt naponta. És a többiek? A többiekkel mi lesz, rajtuk ki segít?

Pár hete ismét Gaziantepben vagyok. Az elmúlt időszakban arab nyelvű iskolát próbáltunk szerezni a gyerekeknek. Csütörtök délelőtt egy egyszerű telefonhívás érkezik egy iskolától: holnap tizenöt gyereket beirathatunk az első osztályba. Rohanás, örömhír elújságolása az összes szülőnek, papírok összegyűjtése, egész nap járjuk a családokat, megenni nem lehet, betelni a hírral nem lehet. Tizenöt a huszonötből, akik hétfőtől már nem az utcákon fogják tölteni a napokat, hanem tanulni fognak, megérteni, amit meg lehet a betűkből és a számokból. Hónapok munkája, utánajárása, elfáradása, újbóli fellelkesülése egyetlen délután leforgása alatt ért be. A körülmények továbbra is nehezek, a problémák és hiányok nagyok, de eddig eljutni felfoghatatlan örömet jelent. Azon a sarkon, ahol novemberben késsel verekedtek a fiúk, most azért gyűlünk velük össze, hogy induljunk az iskolába. Már tudják az angol abc első felét, el tudnak számolni húszig angolul, és tudnak összeadni meg kivonni. Az ember alig bírja elhinni, hogy ebben részt vett, hogy sikerült, hogy meglett.

Persze az érem másik oldala az a másik tíz, tízezer, ki tudja mennyi gyerek, akik továbbra sem vesznek részt az oktatásban, a többi kerületből érkezők, a többi országból érkezők, az érkezők úgy általában. Akik még bele sem kezdtek, vagy csak most kezdenek bele valamibe, évekre, életbe.

VÖRÖS ANNA